

Arkivsak: 18/00414-17

Bispemøtet som læreorgan

Sammendrag

Kirkemøtet behandlet i 2016 sak om læreorgan for Den norske kirke, jf sak KR 9/16. Den norske kirkes lærenemnd ble med dette avvirket. I stedet er det fastsatt at Bispemøtet skal opptre som læreorgan ved læreklage mot en enkeltperson. Kirkemøtet fastsatte et eget reglement for Bispemøtets behandling av læreklager.

Bispemøtet har drøftet reglementet med sikte på å etablere en samstemmig forståelse av de bestemmelser som er gitt, jf sak BM 22/18. Det ble besluttet å utarbeide en enkel liste med momenter til prosedyre for behandling av saker etter dette reglementet.

Et forslag til momentliste ble behandlet i Bispemøtet i oktober 2018, jf sak BM 35/18 pkt 2., og Bispemøtets arbeidsutvalg behandlet et forslag til prosedyre for behandling av læreklager i november 2018, jf sak BMAU 40/18.

Forslag til vedtak

Bispemøtet har drøftet forslagene til momentliste og prosedyre ved behandling av læreklager på grunnlag av Kirkemøtets forskrift. Bispemøtet fastsetter det følgende:

1. Bispemøtet legger til grunn at læreklage kan reises mot en persons læreoppfatning slik den kommer offentlig til uttrykk.
2. Samtale med biskopen, jf reglementets § 5, skal skje med biskopen i det bispedømmet hvor personen gjør tjeneste.
3. Avgjørelse om å behandle eller avvise en læreklage avgjøres av Bispemøtet i plenum.
4. Dersom læreklagen gjelder Bispemøtets preses, vil preses fratret møtet og visepreses overta funksjonene til preses.
5. Reglementet forstås slik at den innklagede, samt evt også dennes bisitter, kan tiltre møtet for å redegjøre for eget syn, men deretter fratret møtet i den videre behandlingen etter reglementet.
6. Oppnevning av eksternt sakkyndige, jf reglementets § 2, skjer av Bispemøtet i plenum etter at det er fattet vedtak om å anta en sak for behandling etter reglementet.

Saksorientering

Bakgrunn

På bakgrunn av behandlingen av sak BM 22/18 ble det foreslått følgende momenter som en forpliktende tolkning av reglementet og dets anvendelse:

1. Bispemøtet legger til grunn at læreklage kan reises mot en persons læreoppfatning slik den kommer offentlig til uttrykk.
2. Samtale med biskopen, j f reglementets § 5, skal skje med biskopen i det bispedømmet hvor personen gjør tjeneste.
3. Avgjørelse om å behandle eller avvise en læreklage avgjøres av Bispemøtet i plenum.
4. Dersom læreklagen gjelder Bispemøtets preses, vil preses fratret møtet og visepreses overta funksjonene til preses.
5. Reglementet forstås slik at den innklagede, samt evt også dennes bisitter, kan tiltre møtet for å redegjøre for eget syn, men deretter fratret møtet i den videre behandlingen etter reglementet.
6. Oppnevning av eksternt sakkyndige, jf reglementets § 2, skjer av Bispemøtet i plenum etter at det er fattet vedtak om å anta en sak for behandling etter reglementet.

Behandlingen av denne saken i oktober viste at det likevel ikke var tilstrekkelig samling om de foreslåtte punkter. Arbeidsutvalget har derfor vurdert og behandlet saken videre, og fremmer den på nytt.

Bakgrunn for forslagene

Det fremgår av § 1 at læreklage må gjelde en person, og at klagen kan knytte seg til både personens lære og liv (opptreden). Normen er Den norske kirkes bekjennelse slik den fremgår av Norske Lov. § 2 pålegger Bispemøtet i slike saker å oppnevne inntil fire teologisk sakkyndige. Disse har talerett, men ikke stemmerett. Bispemøtet avgjør selv ikke bare hvor mange, men også hvem de sakkyndige skal være. Det er ikke gitt nærmere føringer om institusjonell tilknytning eller representative funksjoner. Gjennom oppnevning av sakkyndige vil man imidlertid tilrettelegge for legitimitet og tillit til saksbehandlingen.

Den påklagede gis rett til å redegjøre for sitt syn både skriftlig og muntlig. Det heter også at Bispemøtet «kan tiltres av en person med talerett som påklagede peker ut», men det fremstår som uklart om det er tenkt at denne personen skal delta i hele Bispemøtets behandling, og om det er opp til Bispemøtet å gi anledning til dette. Igjen vil tilliten til Bispemøtets behandling også her tilsa at det i praksis vil være vanskelig å avgrense seg mot slikt nærvær.

I § 3 avgrenses sakstypen til saker som gjelder «sentrale lærepunkter med en vidtrekkende karakter.» Bispemøtet kan med referanse til dette kvalifiseringskriteriet avvise innklagede saker.

§ 4 angir hvem som har kompetanse til å melde saker.

§ 5 omhandler tiltak før læresak reises. Biskopen pålegges å ha samtaler med den person som læresaken gjelder. Det fremgår ikke direkte, men må antas, at dette gjelder alle læreklager som fremmes, enten de er fremmet av Kirkerådet, klagenemnden eller en biskop. I saker fremmet av Kirkerådet eller klagenemnda bør det antakelig være slik at den biskop som har tilsyn med den innklagede, dvs biskopen i det bispedømmet hvor personen er bosatt dersom personen ikke er tilsatt i en prestestilling, gjennomfører innledende samtaler med innklagede.

§ 6 angir nærmere regler for læresak som er knyttet til en tilsetningssak.

§ 8 fastslår at Bispemøtets behandling er fortrolig, og at enhver biskop har rett til å få gitt skriftlig uttrykk for sitt syn i Bispemøtets uttalelse.

Prosedyre

1 Initierring av sak

En læresak i dette reglementets forstand oppstår potensielt når sak meldes til Bispemøtets preses. Det vil være naturlig at preses gjør en første vurdering av om saken gjelder et sentralt lærepunkt med vidtrekkende konsekvenser. Dersom dette anses utvilsomt, kan saken tas videre. I motsatt tilfelle bør preses konsultere arbeidsutvalget, evt ta saken opp til vurdering i et bispemøte.

Det må avklares om preses har fullmakt til å avgjøre evt avvise innkomne læreklager, eller om dette skal skje i form av formelt vedtak i et bispemøte. Reglementets ordlyd kan gi hjemmel for begge deler.

Bispemøtet må oppnevne inntil fire sakkyndige. Dette bør skje i plenum. Vedtak om oppnevning kan evt skje samtidig med et vedtak om å anta til behandling en sak som er innmeldt.

Preses bør videre sørge for at samtale mellom biskop og innklaget, jf § 5, kan finne sted, evt forsikre seg om at dette har funnet sted. Dersom læreklage er meldt av biskop, bør det redegjøres for dette i oversendelse av saken.

Bispemøtets administrative forberedelse bør inkludere vurdering av sakens art og innhold, forslag til sakkyndige, innhenting av uttalelse fra påklaget, og avklaring av nærvær i møtet personlig eller ved bisitter.

2 Behandling av læresak

Bispemøtets behandling av læreklager kan enten behandles i ordinært bispemøte eller i et ekstraordinært, avhengig av sakens omfang og karakter. Til møtet innkalles også sakkyndige, samt evt den påklagede og/eller bisitter.

Skriftlig skal foreligge

- påstand om læreavvik, fremsatt av den som innklager
- redegjørelse fra den innklagede
- vurdering fra biskop med tilsynsansvar for innklagede

Avhengig av sakens karakter kan behandlingen strekke seg over flere møter, og det kan innhentes og utarbeides skriftlige notater og dokumentasjon underveis.

3 Avslutning av læresak

Når Bispemøtets behandling er avsluttet, skal det foreligge en uttalelse om saken med en tydelig konklusjon om utfallet. Bispemøtets uttalelse gjelder som en læreuttalelse, og ikke som et forvaltningsvedtak. Det betyr at evt konsekvenser for tilsettingsforhold m.v. må avgjøres av andre instanser.